

Woensdag 15 mei 1940

De oorlog woedde volop in de provincie Limburg. Vijandelijke vliegtuigen dropten niet alleen massa's soldaten, maar ook pantservoertuigen, tanks en artillerie. Het fort van Eben Emael, dat als de hoeksteen van de Belgische verdedigingslinie aan de Maas en het Albertkanaal werd beschouwd, was bijna zonder slag of stoot ingenomen door de Duitsers. Belgische soldaten hadden de bruggen opgeblazen, maar dat had de Duitse soldaten niet gehinderd in hun opmars. Ze staken moeiteloos het water over op kleine vlotten.

Ik hoorde mijn ouders praten over hevige gevechten en vele doden. De Belgische soldaten waren helemaal niet opgewassen tegen de overmacht van het sterke, goed voorbereide en gedisciplineerde Duitse leger. Ik probeerde het me

voor te stellen: soldaten die - gehurkt achter struiken en muurtjes - op de vijand schoten, die ook dekking zocht achter struiken en muurtjes, tot één van beiden over de vlakte rende en neergeknald werd. Ik had op school in de lessen geschiedenis geleerd over oorlogen, maar hoe het er echt aan toeging, kon ik me nauwelijks voorstellen. "De Duitsers veroveren de ene stad na de andere. Ze zijn niet te stuiten," zei mijn vader. Ik zag in mijn verbeelding horden wildemannen in opmars, die alles en iedereen op hun weg vernietigden.

Ook al waren het geen wildemannen, toch naderde de vijand zo snel, dat we diezelfde ochtend vanuit de kazerne het bevel kregen dat we ons moesten klaarmaken om te vertrekken. Het was niet duidelijk wanneer, maar het kon heel plots zijn, zelfs midden in de nacht.

Hoewel mijn vader bleef herhalen dat hij niet wilde dat we met hem meegingen, begon mijn moeder onmiddellijk alles in te pakken. Ze had

een lijst gemaakt van de dingen die we nodig zouden hebben. Soms had ze iets doorstreept, soms had ze er iets aan toegevoegd. Uiteindelijk stonden er vier grote koffers en een paar kleine klaar. Ze waren gevuld met het zilveren bestek, kledij, ondergoed, vleesconserven, koffie, koekjes, chocolade enzovoort. Op de grote koffers schilderde Bieke onze naam. Eerst schreef ze die met potlood en een liniaal, daarna met dikke, witte verf. De vier grote koffers zouden met een van de legervrachtwagens mee kunnen, de kleine zouden we zelf moeten vervoeren.

Onze auto werd uit de donkere garage over het kelderluik op het binnenpleintje gereden om alles makkelijker te kunnen inladen. Mijn moeder en Cella liepen heen en weer met bagage. Ik zag dat Cella in haar ogen wreef en vroeg me af of ze hilde. Opeens vroeg ze: “*Ma’am*,” (ze zei nooit volledig *madame*) “zou ik met jullie mee kunnen?” “Wat zeg je nu, Cella?” riep mijn moeder uit. “Zou je echt met ons mee willen gaan?”

“Ja, *Ma’am*. Ik kan jullie toch niet in de steek laten?” antwoordde ze schuchter. “O, Cella, wat ben ik blij! Maar wat zullen je ouders ervan denken?” vroeg mijn moeder. Cella haalde haar schouders op en zei: “Niet te veel vragen stellen en er niet te veel over praten. Het komt wel goed!”

Ik had het goed gehoord, ons dienstmeisje zou met ons meegaan. “Hoera, Cella gaat mee! Hoera!” riep ik. “Rustig maar, het is geen plezierreisje,” zei mijn moeder knorrig, maar ik had het amper gehoord. Mijn blik was op onze auto gevallen. De kofferruimte was tot de rand gevuld en ook op de achterbank lag een massa spullen, waaronder een oranje deken met bloemmotieven en een paar kussens. Lekker zacht waren die wel, maar ze namen ook alle ruimte in beslag. “Moeten wij daar allemaal in? Cella, kun jij er ook nog bij?” vroeg ik ontzet. “Ach,” antwoordde ze glimlachend, “ik heb maar een kleine plaats nodig.” “Heeft papa de auto niet

nodig voor zijn huisbezoeken?” wilde ik weten. “Hij zal zolang wel op de fiets gaan. Het duurt vast niet lang meer voor we vertrekken,” zei mijn moeder.

Cella, mijn moeder en ik sjouwden diep zuchtend en steunend een donkerblauwe matras boven op de auto. Daarbovenop kwam nog een tweede matras, eentje met grijze strepen. Cella liep met de tuinschaar de tuin in om takken van de laurierbomen te knippen, als camouflage. Ik rende achter haar aan. Als wapperende reuzenveren droegen we de takken even later langs het tuinpad. We stopten ze tussen de touwen, om de matrassen heen. “Mag niemand dan weten dat we matrassen bij ons hebben?” vroeg ik. “Inderdaad,” antwoordde Cella. “Waarom? Zouden ze die soms van ons afpakken?” vroeg ik door. “Ja, ja...” mompelde Cella. “Weet je wel dat we misschien voor altijd in Frankrijk zullen blijven?” polste ik. “Ja, hoor, dat weet ik,” zei Cella. “Het is geen probleem, ik spreek Frans.” “Echt? Jij?”

Ik stond aan de grond genageld. “Luister maar: *au claire de la lune, mon ami Pierrot...*” “Hè... ja, natuurlijk, dat liedje ken ik ook. We zingen het op school bij het touwtjespringen, maar wat betekent het eigenlijk?” “Meer heb je niet nodig in Frankrijk,” antwoordde Cella lachend.

Die avond ging ik, alvorens naar bed te gaan, nog even een kijkje nemen in de garage. In het tranerige licht van een lampje aan de hoge zoldering zag ik onze volgepakte auto staan. De vage omtrekken van de bagage in de wagen en van de uitstekende lauriertakken erbovenop hadden iets dreigends. Ik rende meteen terug de woonkamer binnen.